

Ашуканцы

— Каб жыць у радасці і шчасці, трэба красці, красці і красці, — рашуча заявіў, седзячы ля цёплага ляснога вогнішча, Мікола. — Большых ашуканцаў чым мы, беларускія кантрабандысты, няма на свеце. Ніхто так не ўмее падмануць і мытніка, і паліцыянта. Таму нас саміх ужо ніхто не ашукае. Мы найвялікшыя на зямлі майстры гэтай справы.

Але гэтая заява выклікала абурэнне ў рэшты п'янай кампаніі, што спынілася пераначаваць у лесе ля Бела-вежы. Як размова заходзіла пра чэснасць нашай прафесіі, кантрабандысты маглі спрачацца бясконца. Аргументаў было безліч. Хтосьці сцвярджаў, што менавіта кантрабандны рух тавару ёсць рухавіком эканомікі, хтосьці даводзіў, што без нашай працы найбяднейшыя колы грамадства не будуць у змозе знайсці грошы на штодзённую нахмелку. А Васіль нават дадумаўся заявіць, што дзяржаўныя чыноўнікі наўмысна нас правакуюць нелегальна перавозіць праз мяжу спірт і цыгарэты, каб уладкаваць на цёплыя мытныя і памежныя пасады сваіх сваякоў. Аргументы на карысць неабходнасці кантрабанднай прафесіі сыпаліся як лісты ўвосень. Жарсці так распаліся, што ўжо ніхто нікога не слу-

хаў, толькі даводзіў сваё. Хіба спрэчкі зацягнуліся б на тыдзень, калі б заўсёды маўклівы, няголены, нямыты і ўвесь час п'яны Юрка, вывярнуўшы свае налітыя спірташталёныя вочы, не папрасіў усіх на пару хвілінаў заткнуцца. Прычым зрабіў ён гэта такім гучным голасам, што анямелі не толькі ўсе прысутныя там папличнікі цёмнай кантрабанднай справы, але нават ранішнія шпакі, што залівалі лясок сваімі птушынымі пералівамі, змоўклі. Нехта потым жартаваў, што гэтыя лясныя пеюны ажно цэлы месяц баяліся раскрыць дзюбы. Толькі адзін сабака з Белавежы адважыўся падаць голас пасля таго, як перагрымеў гарматны бас двухметравага пузатага Юркі. І то чамусьці завяў ваўком.

— Не, хлопцы, не мы найвялікшыя ашуканцы на свеце, — рэзка заявіў Юрка. — Найвялікшыя ашуканцы — гэта хахлы. Нават мяне аднойчы ашукалі. Да мяне людзі ўвогуле баяцца падыходзіць. Выгляд у мяне нейкі занадта жахлівы. Нават п'яныя пакупнікі абыходзяць. Таму ў мяне заўсёды спирт самы танны. Прывабліваю людзей цаной. А ўсё адно купляюць толькі тыя, у каго на даражэйшую літроўку ўжо не стае. І то, калі моцна нап'юцца і страх губляюць.

Неяк гандляваў я на беластоцкім рынку. Іншыя гандляры, як заўсёды, далей ад мяне адсунуліся. І раптам падлятае маладая прыгожая хахлушка і пытае, ці можа размясціцца каля мяне. Я вельмі ўзрадаваўся. Нарэшце, думаю, знайшоўся чалавек, які не на знешнасць глядзіць, а на душу. А душа ў мяне добрая вельмі, чужая. Расклала дзяўчына нейкія радыётэталі і адразу пакупнік да яе. Узрадаваўся, што знайшоў гэты тавар, кажа, што цэлы месяц шукаў. Толькі васьмі грошай няма з сабой. Просіць дзяўчыну, каб не прадавала нікому. Злётае, маўляў, за грашыма і ўвесь тавар забярэ. І суму называе такую, што я за год не зарабляю. Толькі ён адышоўся, як прылятае нейкі ўкраінец і кажа, каб дзеўка збіралася, бо аўтобус ад'язджае. А дзяўчо ў плач,

просіць, каб пачакалі трошкі. А той нават слухаць не хоча. Крычыць, што ён адказны за парадак у групе і ўсе адну чакаць не будуць. Дзяўчына стала збірацца, разраўлася зусім. Слёзы як боб па шчаках коцяцца. Шкода мне яе стала. Я як крыкнуў на таго кіраўніка групы, аж ён прысеў. Што, кажу, зусім сэрца не маеш?! Дай чалавеку зарабіць! А ён мне адказвае, што калі я такі добры, то няхай сам і купляю ў дзеўкі тавар. Дзяўчына адразу за гэтую ідэю ўхапілася. Просіць, каб хоць за палову цаны купіў. Маўляў, хутка прыйдзе той пакупнік — і я зараблю, а ёй назад на Украіну не везці гэтыя рэчы. Заплаціў я ёй і стаў чакаць пакупніка. Гадзіну чакаю, другую, а яго няма і няма. Ужо і людзі разышліся, і рынак зачыняюць, а маім дэфіцытным таварам ніхто і не зацікавіўся.

Не ведаю колькі я яшчэ стаяў бы, каб не дырэктар рынку. Падышоў ён да мяне, спачувальна пакруціў галавой ды кажа:

— Ва ўкраінкі купіў?

— Ага, — адказваю.

— Ну то выкінь гэтую дрэнь, ды едзь сабе адпачавай. Тая ўкраінка кожны дзень такому дурню як ты нешта падсоўвае. Абрывла мне ўжо глядзець, як вы кожны дзень да ночы чакаеце нейкага пакупніка. Той пакупнік разам з гэтай дзеўкай і так званым кіраўніком групы зараз недзе твае грошы прапіваюць і з цябе, дурня, смяюцца.

Вось я і кажу, хлопцы, каб не хваліліся вы адзін перад другім, што мы добра ўмеем абдурваць. Далёка нам да сапраўдных ашуканцаў.